

El Pare Josep M. Cavallé i Carreño Una Vocació Mantinguda Tota La Vida (1806-1870)

Antoni Cavallé i Maresme

«Riudoms és un poble antic del Baix Camp, prop de Reus, a la plana emparada pel Montsant al nord, Cambrils i la mar al sud i la Mola de Colldejou a ponent. Sempre ha estat un poble ric per la seva agricultura i pel treball dels seus homes en recerca de l'aigua que ha fet que el terme sigui foradat, com cap altre, per pous i mines, de cara a trobar-la.

Fill d'una família de la pagesia benestant, de les que amb el treball augmenten el patrimoni rural, nasqué a la nostra vila de Riudoms Josep-Maria Cavallé i Carreño el 1806, fill de Joan-Baptista i d'Antònia, probablement a la casa pairal del carrer Major.

Els Cavallé provenen de Riudoms; en canvi, els Carreño, per línia materna del nostre personatge, sembla que provenen de Valls i de Tàrraga. Un tal Ramon Carreño fou procurador de les monges de Vallbona. Entre els ascendents d'aquesta família trobem que la major part són gent de la terra, i algun sastre. Josep-Maria fou el cinquè fill del matrimoni, entre sis germans. El seu germà gran, Joan, també fou sacerdot; el segon, Antoni, fou apotecari, i amb ell començaren les professions liberals a la família; obrí la farmàcia del carrer Major, de la qual conservem copes i pots. La família Cavallé entronca amb els Llecha i els Pujades.

Sens dubte que la infantesa de Josep M. Cavallé transcorregué al camp: a l'hivern, al poble, i a l'estiu al mas; si encara existia el convent de franciscans recolets —on havia estudiat Il·latí i humanitats el cambrilenc Antoni Gimbernat (1747)— el jove Josep M. devia estudiar també en aquest col·legi eclesiàstic les ruïnes del qual encara es conserven a l'entrada del poble, al capdavant, amb el prestigi del beat Bonaventura

Mas de la Carabassa (Foto: Eugeni Perea)

ra Gran (1620-1684) i la religiositat del poble, és potser allí on nasqué la seva vocació, que el duria a l'orde del Cister, a Santes Creus, en una data que no hem pogut esbrinar.

Un cop al monestir i fets els tràmits d'admissió, hom donava l'hàbit de llana al postulat que, sotmès a sis mesos de prova, seguia el noviciat, que durava quatre anys i que s'aprofitava per a estudiar humanitats, fins que es professava, amb tots els drets de monjo. Un cop sotmès a la vida monacal, des de les quatre de la matinada fins a les vuit del vespre amb el descans, la vida dels monjos era metòdica i transcorria a toc de campana, començant pels Matines, l'Angelus, la "Lectio divina" i seguia amb els Laudes, Prima, Tèrcia, Sexta, Nona i Vespres fins a les Completes, la Salve i l'Angelus, intercalades pels estudis, la lectura, el treball a l'hort o a la granja i les sortides pels boscos i pel veïnat. Fins més de cinquanta foren els membres de la

comunitat que, primera a Catalunya, havia nascut, per mercè dels Montcada, a Vallldaura, en 1150 i traslladada després a Santes Creus.

Sabem poc de l'estada del pare Josep M. Cavallé al monestir, l'abat del qual era aleshores Pere Carrera i Torrent (1830-1834) que, en finir el seu període de prelatura, ja no tingué successor; els monjos continuaren la vida sota el règim del prior Josep M. Ballester. Creiem que, per al pare Cavallé, donada la seva ascendència camperola, devien ésser anys d'oració i de treball al camp, en uns temps revolts i poc segurs dins la vida monacal que havia escollit.

En 1820, el pronunciament de Riego imposà el liberalisme al país, i el monestir, amb la seva comunitat, passà per la tribulació d'haver de dispersar-se a causa de la venda de les propietats dels monjos en pública subhasta; ací començava el procés de la destrucció de Santes Creus. Vingué el 1835 i amb ell el decret de Mendizábal de 1836 que

Santes Creus (Foto: Arxiu Cerap)

confirmava les espoliacions fetes fins aleshores. Els monjos, que devien ésser més de quaranta, es reuniren al palau de l'Abat i el dia 31 de juliol de 1835 el prior Ballester dissolgué la comunitat. Quan els monjos deixaren el monestir, tots els altres del país ja havien estat abandonats. El 1835 s'acabà la vida monàstica a Santes Creus i al país de manera absoluta.

El pare Cavallé deixà, com els altres, el monestir; hi ha qui diu que anà a combatre a les files dels carlins, sense allunyar-se del monestir per tal de lliurar-lo d'enemics. No hi ha dubte que tornà a Riudoms a treballar al camp, al mas de prop o al mas de Carabassa; d'aquesta estada és l'anècdota de la "Pallisa" que ara no cal recordar. Després, i defugint la persecució religiosa o potser el compromís polític marxà a l'estranger.

Fora de la seva terra i del seu convent, a Niça i a Ais de Provença, seguí la vocació eclesiàstica, de la qual és patent el retrat a l'oli que consta com a fet a Ais en 1848, la còpia del qual podem contemplar i de la qual fem present a l'Arxiu i al Museu del monestir. El pare Josep M. hi apareix amb l'hàbit del temps i mostra una constitució atlètica, amb expressió desperta i de bonhomia. No sabem res més de la seva estada allí ni del seu retorn a Santes Creus; foren anys penosos d'exili, lluny de la terra i dels seus...

Tornem a tenir notícies que en 1860 vingué al monestir i que en 1861 l'abadessa de Vallbona demanà que li fossin concedides llicències per a confessar les monges d'aquella comunitat. Tenim una fotografia, esvaïda i groguenca, feta a Tarragona, que el mostra

encara fort i corpulent, d'acord amb l'oli esmentat abans i que coincideix amb el seu temperament actiu i enèrgic i amb l'anècdota insinuada. Posteriorment, i essent rector de Santes Creus fra Miquel Mestre, fou nomenat vicari de Santa Llúcia, parròquia exterior al monestir que fra Miquel havia regentat malgrat l'èxode de la comunitat i que fou providencial per a la relativa restauració de Santes Creus. El 18 d'agost de 1868, ja mort fra Miquel Mestre, trobem Josep M. Cavallé com a ecònom de Santes Creus; finalment, el 18 de desembre del mateix any ja el trobem nomenat rector. Tant el pare Mestre com el pare Cavallé feren la seva labor pastoral al servei dels veïns de la contrada. Cavallé fou, segons Eufemià Fort i Cogul, un rector modèlic igual que el seu antecessor fra Miquel, que ensenyà graciosament les lletres a la mainada i als grans; no cal dir com era de lloable el seu magisteri en una època que, segons Sánchez Agesta, només un 19 per cent de la població sabia de llegir.

Els anys s'escolaren i els disgustos i els treballs havien minat la salut del pare Cavallé que, el 17 de desembre de 1865 decidí de fer testament davant el notari Plàcid Bru i Martí. Tenia 58 anys i, aleshores, era beneficiat de la parròquia de Riudoms; fa constar que, a la seva mort, se celebrin misses pels sacerdots presents a la vila i després, fins a mil, per a la seva ànima i per la dels seus pares i germans; deixa a la seva criada Antònia Claveguera, pel seu bon comportament envers la seva mare i envers ell, 300 lliures de moneda catalana (equivalent a 320 escuts), un matalàs, quatre llen-

çols, un llit de taules i bancs, un catre, un cofre, sis cadires i una taula. Aquesta Antònia Claveguera fou després monja conversa de Vallbona, sota el nom de sor Escolàstica, on morí el 20 de novembre de 1919.

Pel novembre de 1870 consta que el pare Cavallé estava enllitat i malalt inguarible; sembla que el fet d'haver convertit el monestir de Santes Creus en presó temporal l'afectà tant, que agreujà el seu estat i precipità el traspàs, que s'esdevingué el 16 de desembre a les dues de la tarda. Tenia 64 anys. Fou enterrat, com d'altres monjos, al cementiri del monestir —i no al capítol, com algú ha manifestat— i allí descansen les seves despulles.

El pare Josep M. Cavallé fou, doncs, un home compromès i conseqüent amb la seva vocació. Com a monjo del monestir; exiliat després a Ais de Provença, on seguí amb el seu ministeri sagrat; fins a la seva mort a Santes Creus com a rector de Santa Llúcia, prop del cenobi que havia escollit per a viure fins al seu traspàs a l'eternitat.

I res més. Només ens resta de donar gràcies al nostre president i col·lega Dr. Serramalera que ja fa molts anys ens subministrà dades del nostre avantpassat; al senyor Eufemià Fort i Cogul, la coneixença del qual sobre Santes Creus és notòria i la bibliografia del qual ha estat la base de la nostra modesta disertació; a l'amic Raimon Misrach, que ha fet la còpia del retrat, amb l'encert escaient a l'artista que és; a tots els familiars i amics que han vingut a retre un record al parent; i a tots vostès que han tingut l'amabilitat d'escoltar-me.

Moltes gràcies.»